

***Даний матеріал наводиться в демонстративних цілях.
Через це файл не відображає повний обсяг роботи. Для
отримання цілісної інформації по цій чи іншій роботі
звертайтеся до менеджерів сайту kursach.in.ua***

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ У СФЕРІ	
ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФІЗИЧНИХ ОСІБ	
	5
1.1 Засади податкової політики держави для підприємництва.....	5
1.2 Оподаткування підприємницької діяльності фізичних осіб на	
загальній системі	5
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ПОДАТКОВИХ НАДХОДЖЕНЬ БЮДЖЕТУ	
ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЗА 2016-2018рр.....	
	10
2.1 Виконання планових показників податкових надходжень бюджету	
Тернопільської області за 2016-2018рр.....	10
2.2 Горизонтальний та вертикальний аналіз податкових надходжень	
бюджету Тернопільської області за 2016-2018рр.....	17
2.3 Податкові надходження бюджету Тернопільської області у доходах	
зведеного бюджету та у ВРП (ВВП)	20
ВИСНОВКИ	22
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	23
Додаток А.	24
Додаток Б.	26
Додаток В.....	27

ВСТУП

Податкова політика - найбільш активний важіль державного регулювання соціально-економічного розвитку, інвестиційної стратегії, зовнішньоекономічної діяльності, структурних змін у виробництві, прискореного розвитку пріоритетних галузей.

Сьогодні податкова політика України неадекватна економічним умовам і завданням її розвитку, не відбиває специфіки періоду побудови ринкової економіки, не враховує тенденцій розвитку податкової системи економічно розвинених країн і світового досвіду в цілому. У зв'язку з цим актуальним залишається завдання забезпечити формування такої системи оподаткування, яка сприяла б розвитку економіки, формуванню повноцінних суб'єктів ринку з одночасним поступовим вирішенням проблеми скорочення дефіцитності бюджету та досягнення фінансової стабілізації з подальшим переходом до економічного зростання. Приведення існуючої податкової політики у відповідність з соціальними потребами суспільства і визначення пріоритетів розвитку не лише для економічного зростання країни, але і для забезпечення нормального якісного рівня життя населення є сьогодні першочерговим завданням.

У вітчизняній економічній науці дослідженням стану податкової системи, ефективності податкової політики та проблемам їх реформування з метою удосконалення, присвячені роботи багатьох науковців, зокрема: В.Л. Андрущенко, Л.Я.Бенч, Ю.О.Волкова, Ю.Б.Іванова, І.М.Іваська, Л.О.Кизиловой, О.Ю. Кудріної, І.О.Лютого, О.В.Отрошко, С.В.Онишко, О.М.Ковалюк, Л.П.Максимова, А.М.Соколовської, М.І.Стецишин, Тарангул Л.Л., О.М.Тищенко. Але питання дослідження та визначення факторів впливу на податкову політику країни з метою її спрямування на забезпечення економічного розвитку, підвищення добробуту населення та боротьба з тіншовим сектором економіки залишається актуальним питанням й сьогодні.

Предметом роботи виступає податкова політика держави.

Об'єктом роботи є оподаткування підприємницької діяльності фізичних осіб.

Метою курсової роботи є дослідження впливу податкової політики у галузі підприємництва фізичних осіб на економічний стан держави та визначення основних напрямків реформування податкової системи.

У зв'язку із поставленою метою можна виділити такі завдання:

1. Дослідити сучасний стан податкової політики у сфері підприємницької діяльності фізичних осіб
2. Проаналізувати структуру податкових надходжень
3. Дослідити тенденції розвитку сфери оподаткування в Україні;
4. Надати рекомендації щодо вдосконалення податкової політики України за сучасних умов її розвитку

РОЗДІЛ 1 ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ У СФЕРІ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФІЗИЧНИХ ОСІБ

1.1 Засади податкової політики держави для підприємництва

1.2 Оподаткування підприємницької діяльності фізичних осіб на загальній системі

Оподаткування підприємців на загальній системі регламентовано ст. 177 Податкового кодексу України, яка має назву «Оподаткування доходів, отриманих фізичною особою - підприємцем від провадження господарської діяльності, крім осіб, що обрали спрощену систему оподаткування»

Об'єктом оподаткування є чистий оподатковуваний дохід, тобто різниця між загальним оподатковуваним доходом (виручка у грошовій та негрошовій формі) і документально підтвердженими витратами, пов'язаними з господарською діяльністю такої фізичної особи – підприємця (п. 177.2 ст. 177 Податкового кодексу України).

Отже, об'єкт оподаткування фізичних осіб – підприємців, що перебувають на загальній системі оподаткування визначається за формулою:

$$\text{ЧД} = \text{ЗД} - \text{Вд} \quad (1.1)$$

де ЧД – чистий оподаткований дохід

ЗД – загальний оподаткований дохід

В – документально підтверджені витрати, пов'язані з господарською діяльністю.

Дохід, що враховується при визначенні об'єкта оподаткування на загальній системі оподаткування фізичної особи – підприємця формується за касовим методом. Тобто датою при формуванні загального оподаткованого доходу є дата фактичного надходження коштів на банківський рахунок (до

каси) або отримання інших видів компенсацій вартості поставлених (або тих, що підлягають поставці) ним товарів, тобто застосовується касовий метод.

До складу загального оподаткованого доходу зараховується виручка, що надійшла фізичній особі – підприємцю як у грошовій, так і в натуральній формі, а саме:

- 1) виручка у вигляді безготівкових грошових коштів, що надійшли на банківський рахунок чи в готівковій формі безпосередньо підприємцю чи його працівникам на місці здійснення розрахунків (у тому числі відсотки банку);
- 2) виручка в натуральній (негрошовій формі);
- 3) суми штрафів і пені, отримані від інших суб'єктів підприємництва за договорами цивільно-правового характеру за порушення умов договорів та інші доходи, пов'язані із здійсненням підприємницької діяльності.

Відповідно до п. 177.4 ст. 177 Податкового кодексу України до переліку витрат, безпосередньо пов'язаних з отриманням доходів, належать документально підтверджені витрати, що включаються до витрат виробництва (обігу) згідно з розділом III «Податок на прибуток підприємства» Податкового кодексу. Тобто перелік операційних витрат для підприємців - фізичних осіб визначено такий самий, як і для юридичних осіб - платників податку на прибуток (п. 138.4, 138.6 -138.9, пп. 138.10.2 - 138.10.4, п. 138.11 ПКУ). Отже, до складу операційних витрат для фізичних осіб - суб'єктів підприємницької діяльності входять:

- 1) собівартість придбаних та реалізованих товарів, з урахуванням ввізного мита і витрат на доставку та доведення до стану, придатного для продажу;
- 2) собівартість виготовлених та реалізованих товарів (виконаних робіт, наданих послуг), ураховуючи постійні загальновиробничі витрати;
- 3) адміністративні витрати;
- 4) витрати на збут;
- 5) інші операційні витрати;

б) суми витрат, не віднесені до складу операційних витрат минулих звітних періодів поточного року через помилку, а також втрату, знищення або зіпсуття документів, що підтверджують здійснення витрат, та підтвержені такими документами у звітному податковому періоді

До операційних витрат не включено інші витрати, це: фінансові витрати та інші витрати звичайної діяльності, не пов'язані безпосередньо з виробництвом та реалізацією товарів, виконанням робіт, наданням послуг.

Таким чином, до складу витрат, що враховуються фізичною особою підприємцем, при визначенні чистого оподаткованого доходу, включаються витрати, які:

- 1) пов'язані безпосередньо з отриманням доходу (п. 177.2 ст. 177 ПКУ);
- 2) повинні мати документальне підтвердження (п. 138.10 ст. 138 ПКУ)
- 3) підтвержені відповідними документами про їх оплату

Фізичні особи – підприємці, що перебувають на загальній системі оподаткування, зобов'язані вести Книгу обліку доходів і витрат і мати підтвердні документи щодо походження товару.

Підприємці, які є платниками ПДВ, не включають до своїх доходів і витрат суми ПДВ, що входять до ціни придбаних або проданих товарів (робіт, послуг).

Відповідно до п. 177.1 ст. 177 Податкового кодексу доходи фізичних осіб – підприємців, отримані протягом календарного року від провадження господарської діяльності, оподатковуються за ставками, визначеними в п. 167.1ст. 167 Кодексу (табл. 1.2)

Таблиця 1.2.

Ставки оподаткування фізичних осіб – підприємців

Доходи	Розміри ставки оподаткування
1) якщо розмір доходу за звітний податковий місяць не перевищує десятикратний розмір мінімальної заробітної плати, установлені законом на 1 січня звітного податкового року	15%
2) якщо загальна сума отриманих платником податку у звітному податковому місяці доходів перевищує десятикратний розмір мінімальної заробітної плати, установлені законом на 1 січня звітного податкового року	17 % суми перевищення

Наприклад, фізична особа-підприємець Козак П.Р., що знаходиться на загальній системі оподаткування у 3 кварталі поточного року придбала у ТОВ «Веселка» товари на загальну суму 60000,00 грн. (отримана видаткова накладна) та одразу сплатила за придбаний товар. У цьому ж періоді придбані товари були продані покупцю ПП «Каркас» на загальну суму 80000,00 грн. (виписана видаткова накладна). Крім того, ПП «Каркас» 29 вересня поточного року перерахувало на поточний рахунок ФОП грошові кошти за придбаний товар (підтверджується випискою банку). Таким чином, оподаткований дохід фізичної особи-підприємця Козак П.Р. становить 20000,00 грн. (Розрахунок: $80000 - 60000 = 20000$). З урахуванням мінімальної заробітної плати, яка станом на 01.01.2014 р. становить 1218 грн., десятикратний розмір буде становити, 12180,00 грн. (Розрахунок: $1218 \times 10 = 12180$).

Отже, для розрахунку податку необхідно застосовувати дві ставки: 15% до доходу 12180,00 грн., а до суми, що перевищує десятикратний розмір мінімальної заробітної плати – 7820,00 грн. (Розрахунок: $20000 - 12180 = 7820$) ставку податку у розмірі 17%. Таким чином, грошові зобов'язання підприємця

Козак П.Р. з єдиного податку, що підлягає до сплати в місцевий бюджет, буде становити 3156,40 грн. (Розрахунок: $12180 \times 0,15 + 7820 \times 0,17 = 3156,40$).

Слід зазначити, що фізичні особи, які перебувають на загальній системі оподаткування, відповідно до пп. 177.5.1 п. 177.5 ст. 177 Податкового кодексу України, сплачують авансові платежі які розраховуються ними самостійно, але не менше ніж 100 % річної суми податку з оподаткованого доходу за минулий рік (у співставних умовах), та сплачують до бюджету по 25 % щокварталу (до 15 березня, 15 травня, 15 серпня і 15 листопада)

При цьому Податковим кодексом передбачено, що остаточний розрахунок податку на доходи фізичних осіб за звітний податковий рік здійснюється платником самостійно згідно з даними, зазначеними в річній податковій декларації, та в разі надмірно сплачених сум податку вони підлягають зарахуванню в рахунок майбутніх платежів з цього податку або поверненню платнику податку.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ПОДАТКОВИХ НАДХОДЖЕНЬ БЮДЖЕТУ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЗА 2016-2018рр.

2.1 Виконання планових показників податкових надходжень бюджету Тернопільської області за 2016-2018рр.

У фінансовій системі України, частиною якої є податкова система, центральне місце займає державний бюджет. Проблема наповнення Державного бюджету України на сьогодні є однією з найгостріших, а наповнення за рахунок податків – одне із найголовніших завдань чинної податкової системи.

Система державного оподаткування повинна не просто залучати частину вартості внутрішнього національного продукту на формування доходів Державного бюджету, але й активно впливати на підвищення ефективності суспільного виробництва, відновити галузі, що конче необхідні для підняття престижу країни, заохочувати окремого виробника, господарюючі суб'єкти до інвестування коштів у різні напрямки діяльності, поліпшувати рівень життя громадян, та сприяти розвитку середнього та малого бізнесу.

Податки встановлюються для фінансового забезпечення виконання державою своїх функцій та вирішення соціально-економічних завдань. Отже податки – це частина вартості валового внутрішнього продукту, що вилучається державою у формі законних, загальнообов'язкових, односторонньо встановлених державою, безеквівалентних платежів юридичних та фізичних осіб до бюджету, які не мають повного конкретно-цільового призначення, з метою фінансового забезпечення виконання державою своїх функцій та вирішення соціально-економічних завдань. Таке визначення податків виражає їх матеріальний зміст. Тому необхідно зазначити, що за суспільно-економічним змістом податки – це фінансові відносини між державою та особами, що об'єднані в рамках цієї держави і є

платниками податків, які складаються з приводу перерозподілу валового внутрішнього продукту з метою фінансового забезпечення виконання державою своїх функцій та вирішення соціально-економічних завдань.

Формування доходів державного бюджету на основі стабільного та централізованого стягнення податків перетворює саму державу на величезного економічного суб'єкта. Податки, як уже зазначалось, характеризуються рухом вартості від юридичних та фізичних осіб до держави, їх сплата приводить до зменшення доходів платників. Причому об'єктивно кожен платник зацікавлений сплатити якомога меншу суму, що може досягатися як за рахунок зменшення обсягів об'єкта оподаткування, так і вибору пільгових щодо оподаткування умов діяльності.

По основних податках і платежах до державного бюджету м. Тернополя в 2017 році надійшло:

- по податку на доходи фізичних осіб – 423 427,4 тис. грн., виконання становить 100,5%;
- по акцизному податку з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю підакцизних товарів – 102 412,8 тис. грн., виконання становить 106,3%;
- по платі за землю з юридичних осіб – 63 780,6 тис. грн., виконання становить 101,3%;
- по платі за землю з фізичних осіб - 14 086,6 тис. грн., виконання становить 108,0%;
- по єдиному податку з юридичних осіб – 31 495,3 тис. грн., виконання становить -114,3%;
- по єдиному податку з фізичних осіб – 73 493,7 тис. грн., виконання становить 103,7%;
- по податку на нерухоме майно, відміне від земельної ділянки – 17 652,3 тис.грн. виконання становить 116,1%.

ГУ ДФС у Тернопільській області затвердило Програму мобілізації зусиль Тернопільської міської ради. ГУ ДФС у Тернопільській області в

результаті вжиття заходів, спрямованих на реалізацію завдань з виконання планових показників надходжень до бюджету м. Тернополя по суб'єктах господарювання протягом 2016 року мобілізовано 731,4 млн. грн. Розпис доходів виконано на 102,8 %.

Проаналізуємо показники податкових надходжень державного бюджету Тернопільської області за 2016-2018рр (табл. 2.1).

Податкові надходження	2 017р.			2 018р.		
	план	факт	% вик.	план	факт	% вик.
1	5		7	8		10
Податкові надходження - всього	1 004 210,73	1 024 556,90	102,0	1 094 589,70	1 127 012,59	102,4
Податок та збір на доходи фізичних осіб	421 320,80	423 427,40	100,5	459 239,67	465 770,14	101,4
Податок на прибуток підприємств	312 115,42	315 860,80	101,2	340 205,80	347 446,88	102,1
Єдиний податок з юридичних осіб	27 554,94	31 495,30	114,3	30 034,89	34 644,83	115,3
Єдиний податок з фізичних осіб	70 871,46	73 493,70	103,7	77 249,89	80 843,07	104,7
Акцизний податок з вироблених в Україні підакцизних товарів	96 343,18	102 412,80	106,3	105 014,07	112 654,08	107,3
Плата за землю з юридичних осіб	62 961,80	63 780,30	101,3	68 628,36	70 158,33	102,2
Плата за землю з фізичних осіб	13 043,15	14 086,60	108,0	14 217,03	15 495,26	109,0

По основних податках і платежах до бюджету м. Тернополя в 2018 році надійшло:

- по податку на доходи фізичних осіб – 465 770,14 тис. грн., виконання становить 101,4%;

- по акцизному податку з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю підакцизних товарів – 112 654,08 тис. грн., виконання становить 107,3%;

- по платі за землю з юридичних осіб – 70 158,33тис. грн., виконання становить 102,2%;

- по платі за землю з фізичних осіб - 15 495,26 тис. грн., виконання становить 109,0%;

- по єдиному податку з юридичних осіб – 34 644,83тис. грн., виконання становить -115,3%;

- по єдиному податку з фізичних осіб – 80 843,07тис. грн., виконання становить 104,7%;

Зростання суми податкових надходжень свідчить про зростання внутрішнього обороту, без залучення прямих інвестицій в економіку регіону.

На рис.1 наведемо діаграму зменшення прямих інвестицій:

Рис.1 Діаграма зменшення прямих інвестицій в економіку регіону

Як бачимо сума прямих інвестицій в економіку зменшилася, про те зросла сума валового регіонального продукту.

Валовий регіональний продукт (ВРП) — показник, що вимірює валову додану вартість, що обчислюється шляхом віднімання із сумарної валової продукції обсягів її проміжного споживання. Всі показники для порівняння виражаються в державній валюті — українській гривні.

На рис.3 наводимо динаміку зміни валового регіонального продукту в Тернопільській області.

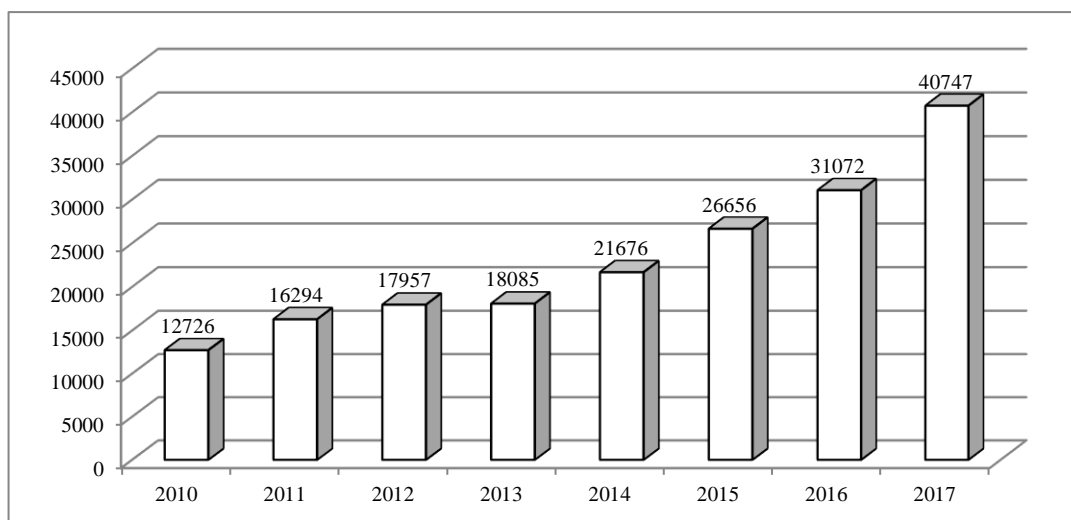

Рис.3 Динаміку зміни валового регіонального продукту в Тернопільській області

У процесі виконання місцевих бюджетів Тернопільської області протягом січня-листопада 2017 року досягнуто приріст надходжень відносно аналогічного періоду 2016 року на 962,6 млн гривень або 42,3 відсотка - фактично за звітний період надійшло 3235,8 млн гривень власних доходів, що становить 118,2 відсотка до плану 11 місяців та 106,9 відсотка до річного плану, затвердженого місцевими радами.

До загального фонду місцевих бюджетів надійшло 2852,2 млн гривень власних доходів. У порівнянні з аналогічним періодом минулого року надходження збільшились на 847,8 млн гривень або на 42,3 відсотка. Забезпечено виконання планових показників за усіма основними видами податків та зборів.

Податку та збору на доходи фізичних осіб отримано 1695,9 млн гривень, план виконано на 105,3 відсотка, податку на майно - 318,9 млн гривень (110,1 відсотка до плану), єдиного податку - 410,5 млн гривень (115,9 %), акцизного податку - 257,7 млн гривень (119,3 %). Темп приросту фактичних надходжень податку на доходи фізичних осіб за січень-листопад 2017 становив 53,2 відсотка (найвищий приріст в Україні).

Перевиконали план загального фонду 439 місцевих бюджетів (94,8%), обсяг перевиконання початкового плану склав 381,3 млн гривень (15,6%).

Надходження до загального фонду понад 105 відсотків до плану забезпечили 375 місцевих бюджетів (81 %), понад план отримано 226 млн гривень.

До загального фонду обласного бюджету надійшло власних доходів 400,2 млн гривень, виконання склало 109,7 відсотка (одержано понад план 35,3 млн гривень).

Протягом січня-жовтня заборгованість суб'єктів господарювання зі сплати податків та зборів до місцевих бюджетів зменшилась на 77,2 млн гривень і на 01.11.2018 становила 79,8 млн гривень.

До спеціального фонду місцевих бюджетів області за 11 місяців 2018 року надійшло 383,6 млн гривень, в тому числі власних надходжень бюджетних установ - 241,6 млн гривень, що становить 63 відсотки доходів спеціального фонду.

До бюджету розвитку одержано 52,3 млн гривень при річному плані 45,7 млн гривень (114,4 %).

З державного бюджету до місцевих бюджетів області надійшло 7377,4 млн гривень міжбюджетних трансфертів, із них базової дотації - 339,4 млн гривень, додаткової дотації - 418,8 млн гривень. Крім того, області передбачено 27,7 млн гривень медичної субвенції та 47,4 млн гривень стабілізаційної дотації.

Субвенцій з державного бюджету одержано 6644,9 млн гривень, зокрема

- освітньої - 1454,1 млн гривень;
- медичної - 1220,2 млн гривень;
- на виплату допомоги сім'ям з дітьми, малозабезпеченим сім'ям, інвалідам з дитинства, дітям-інвалідам та тимчасової державної допомоги дітям - 1270,7 млн гривень;
- оплату пільг та житлових субсидій населенню за енергоносії та житлово-комунальні послуги - 2407,4 млн гривень;
- на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад - 115,5 млн гривень (освоєно 56,3 млн гривень або 48,7 відсотки);

- здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій - 85,7 млн гривень (освоєно 46,7 млн гривень або 54 відсотки);
- надання пільг та житлових субсидій населенню на придбання твердого та рідкого пічного побутового палива і скрапленого газу - 41,6 млн гривень;
- на відшкодування вартості лікарських засобів для лікування окремих захворювань - 13,9 млн гривень;
- придбання ангиографічного обладнання - 11,5 млн гривень;
- придбання медикаментів та виробів медичного призначення для забезпечення швидкої медичної допомоги - 3,1 млн гривень;
- виплату державної соціальної допомоги на дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, грошового забезпечення батькам-вихователям і прийомним батькам у дитячих будинках сімейного типу - 10,9 млн гривень;
- будівництво (придбання) житла для сімей загиблих військовослужбовців, які брали безпосередню участь в антитерористичній операції, а також для інвалідів I-II групи з числа військовослужбовців - 6,8 млн гривень.

За рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку на будівництво, реконструкцію та капітальний ремонт об'єктів соціально-культурної сфери та житлово-комунального господарства області передбачено 115,2 млн гривень, з яких освоєно 50 млн гривень. Крім цього, на співфінансування об'єктів з місцевих бюджетів спрямовано 13,7 млн гривень.

У цілому з бюджету розвитку місцевих бюджетів на розвиток, будівництво та зміцнення матеріально-технічної бази у звітному році передбачено спрямувати 958,6 млн гривень.

Видатки загального фонду бюджету області з врахуванням трансфертів, одержаних із державного бюджету, склали 9001 млн гривень, що становить 83,1 відсотка річного плану.

Протягом 11 місяців розподілено 348,1 млн гривень вільних залишків коштів місцевих бюджетів області та 156,2 млн гривень коштів, одержаних від перевиконання дохідної частини місцевих бюджетів.

Підсумовуючи все вище наведене, бачимо що податкове планування Тернопільської області є досить ефективним. Також можна сказати, що визначення розмірів податкових платежів з боку місцевих органів самоврядування має переважно суб'єктивний характер. Оскільки майже всі планові показники податкових надходжень було виконано. Що свідчить про сталий розвиток та стабільність розвитку області.

2.2 Горизонтальний та вертикальний аналіз податкових надходжень бюджету Тернопільської області за 2016-2018рр.

Дослідження показників податкових надходжень дозволяє проаналізувати наслідки проведення податкової політики та виявити залежність між темпами зростання ВВП і темпами зростання основних показників державних фінансів, адже податкові надходження безпосередньо залежать від величини валового внутрішнього продукту. Як відомо, податкові надходження являються не тільки фіскальним джерелом, а й здатні чинити значний вплив, практично, на усі сфери господарського життя держави, тобто наділені регулюючою силою. Тому, уміле їх використання та підбір правильних пропорцій визначатиме рівень фінансово економічної безпеки, ріст економіки та добробут населення. Але прийняття будь-яких фінансово-управлінських та регуляторних рішень неможливе без попереднього аналізу минулої та поточної ситуації щодо об'єкта управління, а саме дослідження показників динаміки та структури. Податкові надходження, як і доходна частина бюджету загалом, безпосередньо залежать від величини валового внутрішнього продукту.

Тому доцільно буде проведення вертикального аналізу, який полягає у визначенні у відсотках структури досліджуваного об'єкта, наприклад,

структури активів, пасивів, операційних витрат та ін. Та горизонтального аналізу, який має на меті дослідити зміни показників у часі з розрахунками абсолютних і відносних відхилень (темпів).

Для здійснення аналітичної оцінки податкових надходжень Тернопільської області насамперед необхідно розглянути частку кожного податку в загальній структурі, що дасть змогу визначити, яку роль вони відіграють у наповненні бюджету подано в табл. 2.2

Таблиця 2.2 – Структура податкових надходжень бюджету Тернопільської області за 2016-2018 рр., тис. грн.

Доходи	роки					
	2016		2017		2018	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
1	2	3	4	5	6	7
Податкові надходження - всього	973 329,06		1 024 556,90		1 127 012,59	
Податок та збір на доходи фізичних осіб	402 256,03	41,33	423 427,40	41,33	465 770,14	41,33
Податок на прибуток підприємств	300 067,76	30,83	315 860,80	30,83	347 446,88	30,83
Єдиний податок з юридичних осіб	29 920,54	3,07	31 495,30	3,07	34 644,83	3,07
Єдиний податок з фізичних осіб	69 819,02	7,17	73 493,70	7,17	80 843,07	7,17
Акцизний податок з вироблених в Україні підакцизних товарів	97 292,16	10,00	102 412,80	10,00	112 654,08	10,00
Плата за землю з юридичних осіб	60 591,29	6,23	63 780,30	6,23	70 158,33	6,23
Плата за землю з фізичних осіб	13 382,27	1,37	14 086,60	1,37	15 495,26	1,37

Проаналізувавши структуру податкових надходжень Тернопільської області за 2016-2018 рр., бачимо що 41% податкових надходжень становить

податок та збір на доходи фізичних осіб, та податок на прибуток підприємств становить 30,83%. У таблиці 2.3 наведемо суми обороту роздрібною торгівлі.

На рис.4 наведемо суми експорту і імпорту за 2013-2018 роки

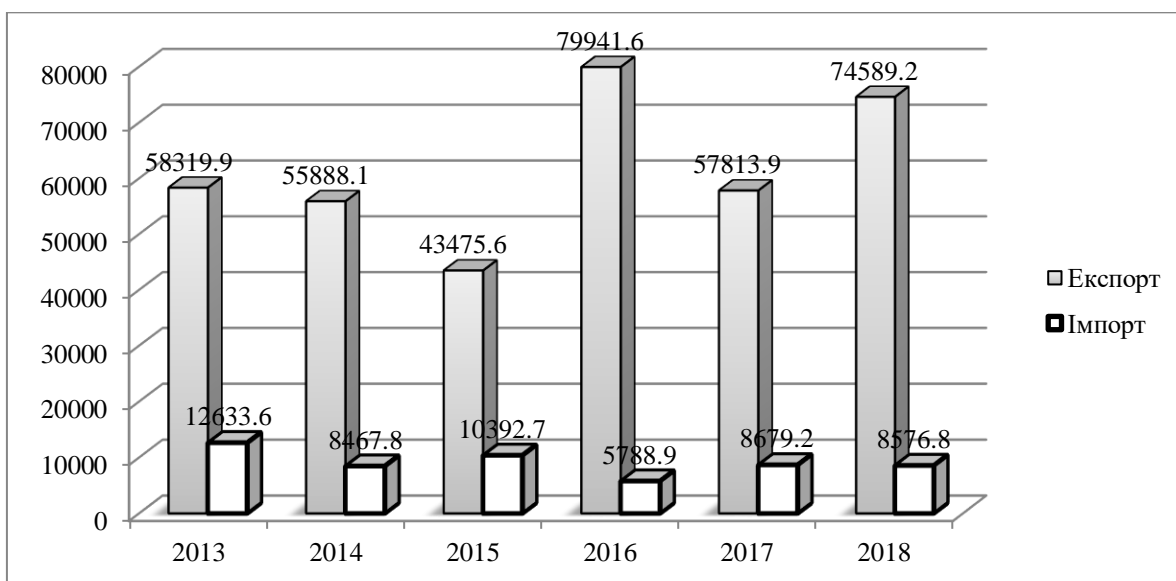

Рис.4 Динаміка сум експорту і імпорту за 2013-2018 роки

Оборот роздрібною торгівлі¹, млн.грн	1114,6
Індекс фізичного обсягу обороту роздрібною торгівлі (у порівнянних цінах), %	
до січня 2018р.	108,4
до грудня 2018р.	81,7
Роздрібний товарооборот підприємств роздрібною торгівлі (юридичних осіб), млн.грн	605,7
Індекс фізичного обсягу роздрібною товарообороту (у порівнянних цінах), %	
до січня 2018р.	108,3
до грудня 2018р.	80,1

Підсумовуючи все вище наведене, бачимо що податкові надходження загалом зростають. А отже, формування обсягу надходжень до бюджету Тернопільської області є достатнім. Тому можна сказати, що податкова політика ефективно виконує своє основне завдання, а саме ефективно застосування елементів системи оподаткування, виходячи зі стратегічних пріоритетів соціально-економічного розвитку України.

2.3 Податкові надходження бюджету Тернопільської області у доходах зведеного бюджету та у ВРП (ВВП)

Аналіз податкових надходжень у доходах зведеного бюджету та у ВРП (ВВП) дає можливість оцінити частку податкових надходжень у загальних доходах області. Адже зведений бюджет області включає показники обласного бюджету, зведених бюджетів районів і бюджетів міст обласного значення цієї області. Тому такий аналіз продемонструє розвиток та частку податків в доходах області. Також у табл. 2.3 представлено частку податкових надходжень у таких економічних показниках, як ВРП та ВВП. Оскільки на регіональному рівні узагальнюючим показником, який характеризує рівень розвитку економіки регіону є валовий регіональний продукт (ВРП). А рівень розвитку країни валовий внутрішній продукт (ВВП), який є один із найважливіших показників розвитку економіки та характеризує кінцевий результат виробничої діяльності економічних одиниць-резидентів у сфері матеріального і нематеріального виробництва.

Таблиця 2.4 – Податкові надходження бюджету Тернопільської області у доходах зведеного бюджету та у ВРП (ВВП), млн. грн.

Доходи	Рік		
	2016	2017	2018
1	2	3	4
Податкові надходження	6695,28	7628,24	8645,34
Доходи зведеного бюджету	10372,4	13956,6	15601
Частка податкових надходжень у доходах бюджету, %	65	55	55
Частка податкових надходжень у ВВП, %	0,12	0,15	0,18
Частка податкових надходжень у ВРП, %	5,62	6,54	7,89

Проаналізувавши податкові надходження надходження Тернопільської області у доходах зведеного бюджету та у ВРП (ВВП) (табл. 2.4), бачимо тенденцію до зростання їхньої частки. Так частка податкових надходжень у доходах зведеного бюджету займає третю частину всіх доходів і становить 65%, 55% та 55% у 2016р., 2017р. та 2018р. відповідно. Частка податкових

надходжень у валовому регіональному продукті також зростала щороку і вже на 2018р. становила 7,89%. Щодо ВВП то тут зростання відбувається лише на 0,03% на 2018р. Це пояснюється тим, що ВВП зростає швидшими темпами ніж податкові надходження області.

Індекс платоспроможності бюджету становить за 2018 рік =98,5%, за 2017 рік 94,5%,

Індекс платоспроможності бюджету становить в 2018 році =2015,58 грн., за 2017 рік 1758,6 грн.

Таким чином, проведений аналіз податкових надходжень Тернопільської області засвідчив, що сьогодні, центральним джерелом в частині податкових надходжень до бюджету залишається податок на доходи фізичних осіб – загальнодержавний податок, елементи якого та пропорції розподілу закріплюються централізовано. А тому зусилля місцевої влади щодо забезпечення приросту надходжень з податку до місцевих бюджетів можуть мати виключно непрямий характер, а саме: створення робочих місць, підвищення інвестиційної привабливості території, запобігання виплаті заробітної плати у конвертах тощо. Також можемо сказати, що зростання мінімальної заробітної плати дозволить збільшити обсяги надходження даного податку, та деякою мірою зменшити виплати зарплат в конвертах. Що зумовить розвиток країни загалом та зменшення тіньової економіки.

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Інформація та телекомунікації	... ²	124,9	130,9	128,6	139,7	42,5	26,8	23,4	30,5
Фінансова та страхова діяльність	-	9,1	... ²	... ²	-	-	-	-	-
Операції з нерухомим майном	3396,8	1948,7	3344	1919,5	2035,1	1954,8	1803,8	1616,5	1842,2
Професійна, наукова та технічна діяльність	3,5	58,1	82,9	52,3	42,3	37	33,1	31,7	36
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	379,2	1399,2	282,3	802,9	3653,9	3165,9	2821,4	2699	3085,3
Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Освіта	-	-	... ²	... ²	... ²	... ²	... ²	... ²	... ²
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	-	-	-	-	... ²	... ²	... ²	... ²	... ²
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Надання інших видів послуг	... ²	... ²	... ²	... ²	-	-	-	-	-

Додаток Б.

Експорт										
Роки	Всього	Країни СНД	Інші країни світу	Європа	Країни ЄС	Азія	Африка	Америка	Австралія і Океанія	Невизначені країни
1994	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
1995	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
1996	397,4	67,2	330,2	330,2	323,9	–	–	–	–	–
1997	896,4	73	823,5	810,3	779,4	11,7	–	1,5	–	–
1998	982,1	62,4	919,7	919,7	902,3	–	–	–	–	–
1999	613,1	38	575,2	567,8	559,7	3	–	4	0,0	0,3
2000	1683,41	56	961,8	961,8	958,7	0	–	0	–	–
2001	1679,51	89,6	1016,9	971,5	946,3	0	–	0	–	45,4
2002	5868,41	103,5	1692	1655	944,5	4,1	–	6,1	–	26,8
2003	5494,71	93,5	2416,5	2074,3	2050,4	5,8	–	143,3	0,9	192,2
2004	8008,91	136,5	3657,3	3630	3593	12,3	–	15	–	–
2005	9621,41	260,6	4141,8	4137,2	4119,2	0,1	–	4,5	0,2	–
2006	11723	887,8	5641,9	5613,2	5522,9	–	–	28,7	–	–
2007	15874,3	1003	7017,7	5711,3	5675,4	890,1	109	307,3	–	–
2008	18812,7	1483,1	8585,9	7997,7	7965,3	193,9	266,1	123,7	4,5	–
2009	13048,1	655,4	4894,6	4526,6	4503,2	22,3	317,7	26,7	1,3	–
2010	26400,4	538,2	7383,4	6632,8	6581,6	19,1	580,4	151,1	–	–
2011	37895,4	561,6	8084,9	7379,6	7336,6	8,5	456,9	239,9	–	–
2012	33442,3	545,1	13279,7	10150,1	9822,1	708,4	2205	211,5	3,7	–
2013	58319,9	818,5	57501,4	52079	51152,2	1228,3	2580,9	1612,5	0,8	–
2014	55888,1	1492,5	54395,6	47394,8	46435,1	1308,3	3534,4	2158	0,1	–
2015	43475,6	547,8	42927,8	36468,8	35557	1439,9	3894,7	1119,6	4,8	–
2016	79941,6	528	79413,6	73052,1	72305,3	1103,4	3990,2	1257,3	10,6	–
2017	57813,9	1153,7	56660,2	50286,3	49259,6	1156,8	4070,6	1142,1	к	–
2018	74589,2	591,5	73997,7	65614,1	64157,5	1967,3	4521,1	1892,4	к	–

Додаток В.

Імпорт										
Роки	Всього	Країни СНД	Інші країни світу	Європа	Країни ЄС	Азія	Африка	Америка	Австралія і Океанія	Невизначені країни
1994	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
1995	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
1996	548,4	17,1	531,3	470,3	470,3	61	–	–	–	–
1997	714,6	10,5	693,2	693,2	693,2	–	–	10,8	–	–
1998	463,4	5,6	457,8	456,3	456,3	–	–	1,5	–	–
1999	340,9	7	334,6	327,5	327	0,2	–	6,7	0,1	–
2000	459,1	6,2	452,9	448,5	448,2	1,1	–	3,4	0	–
2001	698,2	28	670,2	662,4	660,5	0,6	–	7,2	0	–
2002	1058,31	72,5	953,1	932,1	929,8	–	–	21	0	–
2003	1101,11	41,3	1041,1	1040,7	811,4	–	–	0,4	–	–
2004	1786,5	14	1772,5	1772,5	1239,5	–	–	–	–	–
2005	1605,8	10,3	1595,5	1593,5	1593,3	–	–	1,9	–	–
2006	2390,2	290,9	2099,3	2086	1944,9	13,3	–	–	–	–
2007	3209,8	419,5	2790,3	2789,3	2629,6	1	–	–	–	–
2008	7097,9	491,2	6606,7	6577,6	6457,1	27,8	1,3	–	–	–
2009	4003,2	414,4	3588,8	3348	3339,8	227	–	13,8	–	–
2010	6094,2	392,5	5701,7	5541,8	5539,7	155,7	–	4,2	–	–
2011	8517,2	803,1	7714,1	7544,2	7539,7	44,5	2	123,4	–	–
2012	12864,8	1218,6	11646,2	11548,3	11430,5	89	4,4	4,6	–	–
2013	12633,6	1683,4	10950,3	10891,4	10864,5	47,8	5	6,1	–	–
2014	8467,8	865,3	7602,5	7445,9	7459,4	135,7	8,6	12,3	–	–
2015	10392,7	2529,3	7863,4	5815,2	7799,4	2025	11,6	11,6	–	–
2016	5788,9	260,2	5528,7	4909,2	5448,6	582,1	8,2	24,2	5	–
2017	8679,2	290	8389,2	7631,5	8210	638,2	к	111,3	–	–
2018	8576,8	752,2	7824,6	7706,6	7659,5	47,3	к	49,8	–	–